

Sborník abstraktů

1. žákovská ornitologická konference

22. 5. 2018

Toulcův dvůr, Praha

Česká společnost ornitologická

Česká společnost ornitologická je největší nevládní organizace na ochranu a výzkum ptactva v ČR. Sdružuje profesionální i amatérské ornitology, zájemce o pozorování ptáků a milovníky přírody. Zjistí více, zapoj se i ty do výzkumu a ochrany ptáků na www.birdlife.cz/

Podpořeno Hlavním městem Prahou v rámci projektu „Za ptáky Prahy“.

Děkujeme za spolupráci Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy.

**PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy představuje vědu a výzkum prostřednictvím svého komunikačního projektu PŘÍRODOVĚDCI.CZ. Jeho cílem je oslovení žáků základních a středních škol, pedagogů, poučených médií, odborné a široké veřejnosti se zájmem o přírodní vědy.

Obsah

PROGRAM KONFERENCE	3
 PŘEDNÁŠKY	5
Jarní tah pěvců v Praze 4 (Braník, Krč) . . . . . <i>Boldiš Adam</i>	5
Ornitologové z Bohnic . . . . . <i>Breburda Adam</i>	5
Pozorování výskytu vodního ptactva na Litovickém a Břevském rybníce . . . . . <i>Dobruský Marek, Průša Matěj</i>	6
Ptáci bojovníci . . . . . <i>Hlava Marek, Preisler Jakub</i>	6
Monitoring budky . . . . . <i>Hrabánek Vojtěch</i>	7
Chování a stolování v ptačích jídelnách . . . . . <i>Černá Johanka, Hájková Johana, Kučerová Natálie, Poldauf Leila</i>	7
Ptáci na pražském sídlišti . . . . . <i>Kapr Jan</i>	7
Mapování slavíka obecného v suburbánních oblastech města Mladá Boleslav . . . . . <i>Rutterle Josef</i>	8
Jak přežívají ptáci na skutečné poušti . . . . . <i>Wasserbauer Kryštof, Kopecký Jan</i>	8
Vlaštovky, jiříčky a rorýsi . . . . . <i>Oliš Petr, Bartozelová Kateřina, Loukota Miroslav, Bajgrová Ema</i>	9

 POSTERY 10

Hnízdí moták lužní v Nemyčevsi? 10
Bílek Šimon

Změna druhové skladby na krmítku v průběhu dne 10
Brabec Jakub, Virt Ivo

Měření průhlednosti vody na dvou lokalitách s různým podložím v průběhu května 10
Břečka Martin

Pozorování hnízdního cyklu sýkor koňader (*Parus major*) v rámci projektu Birdsonline 11
Plecitý Matouš, Stupka Prokop, Vlček Matouš

Obora Hvězda: Život v dutinách. 12
Pleskot Alexandr

Hnízdění špačka obecného a sýkory koňadry objektivem Wifi kamery 12
Plutnarová Anna-Marie

Pozorování ptactva u Hamerského rybníka 13
*Sedláčková Tereza Anna, Soldán Jaroslav, Škopek Michal, Štěpina Dalibor,
Záleský Martin*

Ptáci a budova naší školy 13
*Baran Vojtěch, Belantová Kateřina, Konopásková Leona, Laštovičková Bára,
Stryčková Monika a Stryčková Aneta, Škvor Dan, Válková Nikola a další
spolužáci z přírodovědného bloku ZŠ Mnichovice*

Ptačí hostina 13
Loukota Jan, Bartozelová Michaela, Černošková Hana

 PŘEDNÁŠKY POZVANÝCH HOSTŮ 14

Opeřený bohém bez zodpovědnosti 14
prof. RNDr. Tomáš Grim, Ph.D.

Jak souvisí strnadí nářečí v Čechách s invazí anglických strnadů na Zéland? 15
*RNDr. Tereza Petrusková Ph.D., Lucie Diblíková, Pavel Pipek, Sharina van
Boheemen*

PROGRAM KONFERENCE

- 8:00–9:00 Příchod a registrace účastníků
9:00–9:10 Zahájení konference
9:10 – 9:45 **RNDr. Tereza Petrusková, Ph.D.: Jak souvisí strnadí nářečí v Čechách s invazí anglických strnadů na Zéland?**

I. BLOK PŘEDNÁŠEK Pozorování ptáků na krmítkách

- 9:45–10:05 Černá Johanka, Hájková Johana, Kučerová Natálie, Poldauf Leila: Chování a stolování v ptačích jídelnách
10:05–10:25 Breburda Adam: Ornitologové z Bohnic
10:25–10:45 Wasserbauer Kryštof, Kopecský Jan: Jak přežívají ptáci na skutečné poušti...
10:45–11:00 přestávka
11:00–11:35 **prof. RNDr. Tomáš Grim, Ph.D.: Opeřený bohém bez zodpovědnosti**

II. BLOK PŘEDNÁŠEK Monitoring ptáků

- 11:35–11:55 Dobruský Marek, Průša Matěj: Pozorování výskytu vodního ptactva na Litovickém a Břevském rybníce
11:55–12:15 Rutterle Josef: Mapování slavíka obecného v suburbánních oblastech města Mladá Boleslav
12:15–12:35 Oliš Petr, Bartozelová Kateřina, Loukota Miroslav, Bajgrová Ema: Vlaštovky, jiříčky a rorýsi
12:35–13:35 oběd

III. BLOK PŘEDNÁŠEK Fenologie a etologie

13:35–13:55 Boldiš Adam: Jarní tah pěvců v Praze 4 (Braník, Krč)

13:55–14:15 Kapr Jan: Ptáci na pražském sídlišti

14:15–14:20 **předání certifikátu Rorýsí škola**

14:20–14:40 Hlava Marek, Preisler Jakub: Ptáci bojovníci

14:40–15:00 Hrabánek Vojtěch: Monitoring budky

15:00–15:10 přestávka

ZÁVĚREČNÝ BLOK

15:10–15:40 prezentace posterů

15:40–16:00 vyhodnocení, odevzdání cen a ukončení konference

UKÁZKA KROUŽKOVÁNÍ PTÁKŮ

16:00–17:30 ukázka kroužkování ptáků s výkladem ornitologa Martina Sládečka v areálu Toulcova dvora

PŘEDNÁŠKY

Jarní tah pěvců v Praze 4 (Braník, Krč)

Boldiš Adam

ZŠ Horáčkova, Horáčkova 1100, 140 00 Praha 4-Krč, 7. ročník

Zaznamenání pořadí přiletu jednotlivých tažných druhů pěvců, identifikace jejich oblíbených biotopů a rychlost obsazování hnízd. Cílem sledování je ochrana či vytváření těchto biotopů a rozmisťování ptačích budek v nich. Sledování proběhlo v období března až květen 2018 ve čtvrtích Braník a Krč v Praze 4.

Ornitologové z Bohnic

Breburda Adam

ZŠ a MŠ Doláčkova 1, Praha 8, Bohnice, 7. ročník

Naše prezentace seznamuje se základními ornitologickými informacemi, čemu se ornitologové věnují, také jsme připravili pár informací z historie. Pocházíme z Bohnic (čtvrť na okraji Prahy se spoustou lesů) a proto jsme se rozhodli sledovat výskyt druhů a počet ptactva v našem okolí. Vyrobili jsme si vlastní krmítko a na něm jsme sledovali ptáky pomocí foto-pasti a kamery.

Pozorování výskytu vodního ptactva na Litovickém a Břevském rybníce

Dobruský Marek, Průša Matěj

Gymnázium Jaroslava Heyrovského, Mezi Školami 2475/29, 155 00 Praha 13-Stodůlky, Kvarta

---

Koncem prosince roku 2017 jsme začali pozorovat výskyt vodních ptáků na dvou rybnících, nacházejících se blízko Prahy: Litovický a Břevský rybník. Při každém pozorování jsme spočítali počet druhů a také počet jedinců v rámci jednoho druhu. Také jsme se snažili zjistit, co způsobuje tak markantní rozdíl v počtu druhů ptactva na Litovickém a Břevském rybníce (např.: měřením průhlednosti vody, zohledňování polohy rybníka). Z našeho výzkumu vyplynulo, že počet ptáků na rybnících se při vyšší kalnosti vody snižoval. Výzkum dále ukázal, že větší počet ptáků se vyskytoval na Litovickém rybníce, pro jeho lepší polohu a rozlohu než na Břevském rybníce, jenž byl menší a nacházel se u rušné silnice.

Pozorování probíhalo: 20. 12. 2017 – 18. 5. 2018

Ptáci bojovníci

Hlava Marek, Preisler Jakub

ZŠ a MŠ Dolákova 1, Praha 8, 6. ročník

Tato prezentace se zabývá odlétáním a přilétáním ptáků a stavbou jejich těla. Dále se zamyslíme nad predátory ptáků, co je ohrožuje při hnízdění a jaké na ně čeká nebezpečí při obstarávání potravy. Na závěr nás zajímalo, co ptáci loví a kde hnízdí.

Monitoring budky

Hrabánek Vojtěch

Gymnázium Jana Palacha, Pod Vrchem 3421, Mělník, Prima

Abstrakt nedodán

Chování a stolování v ptačích jídelnách

Černá Johanka, Hájková Johana, Kučerová Natálie, Poldauf Leila

DDM hl. m. Prahy, stanice přírodovědců, Drtinova 1a, Praha 5, 150 00, 6. a 7. ročník

---

Zajímalo nás, jak dlouho se jednotlivé druhy ptáků zdržují při krmení na krmítku a jestli mezi nimi dochází ke sporům. Proto jsme sledovaly chování ptáků na krmítku. Stopkami jsme zaznamenávaly, jak dlouho se jednotliví ptáci zdržovali na krmítku. Taky jsme si zapisovaly, když některý pták zaútočil na jiného. Celkem jsme změřily 65 pobytů jednotlivých ptáků na krmítku a pozorovaly 26 agresivních výpadů. Zjistili jsme, že například pěnkavovití ptáci, nebo kosi zůstávají na krmítku dlouho (i několik minut), zatímco třeba sýkory jen několik vteřin. Nejvíce napadaným druhem byla sýkora modřinka, zatímco agresorů bylo více (kos, hrdlička, strakapoud).

Ptáci na pražském sídlišti

Kapr Jan

Gymnázium, Praha 2, Botičská 1, 4. ročník gymnázia

V odborné maturitní práci jsem se zabýval ptáky na sídlišti Jižní Město. Hlavním cílem mé práce bylo zjistit, jaké druhy ptáků se zde během celého roku vyskytují. Dále jsem sledoval změny v chování městských ptáků - měřením únikové vzdálenosti a hustoty hnízdního rozšíření, naměřené hodnoty jsem pak porovnával s populacemi žijícími v přirozeném prostředí. Výzkum jsem prováděl v letech 2014–2017.

Mapování slavíka obecného v suburbánních oblastech města Mladá Boleslav

Rutterle Josef

Gymnázium Dr. Josefa Pekaře Mladá Boleslav, Palackého 211/3, 4. ročník gymnázia

---

Cílem práce bylo vytvořit obecný přehled o mapování ptactva v České republice. Jako praktický příklad byl v období května roku 2017 zmapován slavík obecný v suburbánních lokalitách Mladé Boleslavi a skrze tento druh tak tyto lokality (a tedy i důležité křovinné biotopy, které slavík obecný obývá). Byly zmapovány, popsány a určena jejich budoucí udržitelnost. Byla zmapována téměř celá suburbánní oblast Mladé Boleslavi a došlo k rozdělení této oblasti na lokality s podobnými charakteristickými biotopovými či územními znaky. Byl sečten celkový počet zmapovaných zpívajících samců slavíka obecného. Lokality byly popsány a částečně zhodnoceny v oblasti jejich ornitologického potenciálu a budoucí udržitelnosti. Na základě výsledků byla vytvořena mapa se zaznamenanými údaji. Byl potvrzen výskyt slavíka obecného v těchto suburbánních lokalitách Mladé Boleslavi a výsledky byly předány panu Pavlu Kverkovi. Práce byla zmíněna na Magistrátu města Mladá Boleslav, od kterého byly získány údaje o budoucí udržitelnosti těchto lokalit.

Jak přežívají ptáci na skutečné poušti...

Wasserbauer Kryštof, Kopecký Jan

Gymnázium Hostivice, Komenského 141, Hostivice, Sekunda

Pouště jsou neúrodné krajiny trpící nedostatkem vody. Nás tedy napadlo položit otázku – Žijí vůbec některé druhy ptáků na poušti, a když, jak vůbec přežívají? Ptáci zde opravdu žijí a není jich málo. Většina z nich ale vyhledává polopouště, anebo do pouště pouze zalétnou. V referátu budeme prezentovat, čím se živí, jak se chrání proti vysokým teplotám, jak neplýtvají energií a jak to, že neztrácejí vodu. Podrobněji si řekneme něco i o ptácích, kteří zde žijí. Můžete se těšit na stepokura či supa královského. Výzkum jsme prováděli na internetu, protože v blízkosti nás není žád-

ná skutečná poušť. Ptáci mají perfektně vyvinuté ledviny, aby neztráceli vodu. Nejvíce jsme jich našli v pouštích USA a Mexika, ale byli i tací, kteří žijí v Asii, či dokonce v Africe na Sahaře. Výsledkem bylo, že ptáci žijí v pouštích a jsou k tomu perfektně až nečekaně přizpůsobeni.

Vlaštovky, jiříčky a rorýsi

Oliš Petr, Bartozelová Kateřina, Loukota Miroslav, Bajgrová Ema

Přírodovědný kroužek SK ASK ČR Břidličná při ZŠ, Komenského 360, 79351 Břidličná, 3. a 6. ročník

---

O výskyt vlaštovek, jiříček a rorýsů v našem okolí se v přírodovědném kroužku zajímáme už řadu let.

Během naší práce jsme vytvořili mapu Břidličné, do které jsme zaznamenali hnízdiště jednotlivých druhů. Mimo území našeho města jsme se zaměřili na obec Oskava a její místní část Václavov.

Naše práce se skládá ze dvou částí. Jedná se o část teoretickou, ve které jsme podrobně představili sledované druhy.

V druhé části, která je již praktická, jsme se zaměřili na konkrétní pomoc vybraným druhům. Jednalo se o stavbu hnízdních budek, ochranu oken, výrobu vlaštovčích hnízd a také záchranu rorýse, dvou mláďat jiříček a vlaštovky, která se topila v bahně.

O výsledky naší práce projevili zájem odbor Životního prostředí MěÚ Břidličná.

POSTERY

Hnízdí moták lužní v Nemyčevsi?

Bílek Šimon

ZŠ Železnická, Vitiněves 61, Jičín, 6. ročník

Motáka lužního jsem pozoroval v roce 2017 v okolí vesnic Nemyčeves a Vitiněves. Moták se tu zdržoval asi čtyři měsíce. Nejčastěji se objevoval u polní cesty za Nemyčevsí, kde nejspíš i vyhnízdil. Dokazuje to pozorování dvou mláďat s rodiči na strništi.

Změna druhové skladby na krmítku v průběhu dne

Brabec Jakub, Virt Ivo

DDM hl. m. Prahy, stanice přírodovědců, Drtinova 1a, Praha 5, 150 00, 6. a 8. ročník

---

Někteří stálí ptáci v zimě létají na krmítka. Všimli jsme si ale, že v různé denní doby jsou na krmítku různé druhy i počty ptáků. Proto jsme se rozhodli zjistit, v kterou denní dobu na krmítko létají jednotlivé druhy. Pozorovali jsme krmítka vždy po dvě minuty v kuse a zaznamenávali seznam druhů, které na krmítko přilétly. Snažili jsme se pozorovat krmítka v různou denní dobu. Celkem jsme udělali 72 dvouminutových pozorování a zjistili 15 druhů. V rámci jednoho pozorování jsme viděli maximálně 5 druhů. Nejvíce druhů jsme zaznamenali ráno, nejméně večer. Některé druhy jsme ale zaznamenali po celý den.

Měření průhlednosti vody na dvou lokalitách s různým podložím v průběhu května

Břečka Martin

Gymnázium a SOŠPg Jeronýmova 27, Liberec, Tercie

Abstrakt: Hlavním účelem je porovnat vlastnosti vody na dvou různých lokalitách. První je Liberecká přehrada se žulovým podložím a bahniťm dnem. Druhou je rybník Žabakor v Českém Ráji. Má pískovcové

podloží, bohaté litorální porosty a stálou rybí osádku. Měřil jsem v průběhu dubna a května, vždy po čtrnácti dnech. Celkem jsem provedl tři měření na obou lokalitách. Měřil jsem průhlednost vody pomocí Secchiho desky a multimetrem jsem měřil teplotu, pH vody, elektrickou vodivost a obsah kyslíku. Vše jsem také porovnával s časem, počasím a teplotou. Finálně jsem zjišťoval, jaké mají tyto vlastnosti vliv na výskyt ptáků. Průhlednost vody byla větší na Liberecké přehradě a to někdy i dvojnásobně. Zjistil jsem, že po dešti je voda zakalena a tak jsem měřil jen za suchého počasí. Postupem času se průhlednost stále zmenšovala. pH bylo samozřejmě větší na Žabakoru. Při prvním měření bylo zde velmi zásadité pH, ale pak se zmenšilo. Přehrada byla kyselá. Větší obsah kyslíku i vodivost byly na Žabakoru. Více ptáků bylo na Žabakoru a biodiverzita se postupně zvyšovala, při posledním měření opět klesla. I přes malou průhlednost zde bylo mnoho potápivých ptáků.

Pozorování hnízdního cyklu sýkor koňader (*Parus major*) v rámci projektu Birdsonline

Plecitý Matouš, Stupka Prokop, Vlček Matouš

ZŠ Vratislavova, Praha 2 a domácí vzdělávání, 4. a 6. ročník

Projekt Birdsonline se zaměřuje na monitoring malých pěvců a my jsme se rozhodli do něj zapojit. Náš úkol je pozorovat sýkory koňadry během hnízdního období a vše zapisovat do tabulky. Řekli jsme si, že na konferenci popíšeme to, k čemu jsme při výzkumu došli.

Položili jsme si tři otázky, na které chceme během prezentace odpovědět:

- Jaký je průběh hnízdění u drobných pěvců?
- Kolik potravy přijímají sýkory a jakou?
- Jaký má vliv východ a západ slunce na aktivitu sýkor?

Hlavní metodou našeho výzkumu bylo pozorování krátkých videí zachycených kamerou umístěnou v budce a jejich vyhodnocování. Údaje jsme zaznamenávali do předem připravené podrobné tabulky.

Výsledkem našeho pozorování jsou zajímavá zjištění o proměnách

jídelníčku sýkor během hnízdního cyklu a také o závislosti jejich aktivity mimo budku na slunečním svitu.

Obora Hvězda: Život v dutinách

Pleskot Alexandr

ZŠ a MŠ Červený Vrch, Praha 6, 6. ročník

Při zimních procházkách po oboře Hvězda jsme zaznamenali ve stromech obrovské množství dutin. Zajímalo nás, kdo je obývá na jaře. Od konce března do půlky května jsme často navštěvovali vybranou třetinu obory; byli jsme svědky strakapoudího bubnování, tesání nových dutin, zadržování vchodu brhlíky lesními a postupně jsme objevovali hnízdící rodiny. Věděli jsme, že potkáme především strakapoudy velké, ale zajímaly nás i žluny zelené, datli černí a malí sekundární obyvatelé dutin. Poster bude prezentovat hnízdící páry, přiblíží jejich péči o potomky a popíše obsazené stromy.

Hnízdění špačka obecného a sýkory koňadry objektivem Wifi kamery

Plutnarová Anna-Marie

Gymnázium, Praha 6, Arabská 14, . ročník gymnázia

Práce se týká hnízdění špačka obecného a sýkory koňadry, do jejichž budek byla instalována kamera s nočním viděním a detekcí pohybu. Takto bylo možné sledovat průběh hnízdění obou ptáků od stavění hnízda a snesení vajec, až po vylíhnutí mláďat a jejich vyvedení z hnízda. Hnízdění sýkor probíhalo v měsících květen až červen 2014, hnízdění špačků duben 2015.

Pozorování ptactva u Hamerského rybníka

Sedláčková Tereza Anna, Soldán Jaroslav, Škopek Michal,
Štěpina Dalibor, Záleský Martin

Základní škola a Mateřská škola Malešov, okres Kutná Hora, Žižkovo nám. 107, 285 41 Malešov, 7. ročník

---

Příspěvek naší školy se bude zabývat pozorováním ptactva u Hamerského rybníka v obci Malešov. Rybník svojí rozlohou (7,5 ha) zajišťuje dostatečný prostor pro celou řadu druhů ptactva. Rybník je průtočný, protéká jím řeka Vrchlice, která se v obci Nové Dvory vlévá do řeky Klejnárky. Cílem bylo zmapování druhové pestrosti ptactva u Hamerského rybníka. Průzkum probíhal v období měsíce dubna.

Ptáci a budova naší školy

Baran Vojtěch, Belantová Kateřina, Konopásková Leona,
Laštovičková Bára, Strýčková Monika a Strýčková Aneta, Škvor
Dan, Válková Nikola a další spolužáci z přírodovědného bloku
ZŠ Mnichovice

ZŠ T. G. Masaryka Mnichovice, Bezručova 346, 251 64 Mnichovice, 6. a 7. ročník

---

Zjištění původu děr ve fasádě naší školy, pozorování, zda budou osídleny ptáky a hledání řešení, jak fasádu budovy i ptáky ochránit. Zajímali jsme se i o skleněné plochy na budově naší školy a jejich zviditelnění pro ptáky.

Ptačí hostina

Loukota Jan, Bartozelová Michaela, Černošková Hana

Přírodovědný kroužek SK ASK ČR Břidličná při ZŠ, Komenského 360, 79351 Břidličná, 2. a 3. ročník

---

Cílem projektu bylo sledovat ptačí krmítka v našem okolí. Pravidelně zaznamenat, které druhy se na krmítku vyskytovaly. Poříditi fotodokumentaci nebo kresbu daného druhu. Na základě výsledků zjistit, které druhy jsou v Břidličné nejčastější.

Samy jsme si vyrobili krmítko a také pravidelně rozvěšovali lojové koule. I zde nás zajímal výskyt jednotlivých druhů.

PŘEDNÁŠKY POZVANÝCH HOSTŮ

Opeřený bohém bez zodpovědnosti

prof. RNDr. Tomáš Grim, Ph.D.

Katedra zoologie a ornitologická laboratoř, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého,

17. listopadu 50, 771 46 Olomouc

Téměř všichni ptačí druhy (konkrétně 99 %) si staví vlastní hnízda. Výjimečnou strategií má přibližně 100 druhů ptáků, kteří místo toho svěřují své potomstvo do péče jiných druhů. Mezi tyto tzv. hnízdní parazity patří i naše kukačka obecná. Jejimi typickými hostiteli jsou drobní pěvci, kteří krmí svá (či kukaččí) mláďata hmyzem a staví si otevřená hnízda. Jedinou pravidelnou výjimkou v Evropě je rehek zahradní, který si staví hnízda ve stromových či zemních dutinách. Tato výjimečná hnízdní ekologie vede k tomu, že život kukačky, která parazituje rehy zahradní, je podstatně odlišný od života, který vedou kukačky parazitující ostatní druhy hostitelů. Kukaččí vejce jsou jednoduše blankytně modrá (typické kukaččí vejce u jiných hostitelů je vždy skvrnitě), mláďata dosahují mnohem větší hmotnosti než kukačky vykrmené u otevřeně hnízdicích hostitelů, riziko predace vajec či mláďat kukačky (i hostitele) je podstatně nižší než u jiných hostitelů, potrava rehčích kukaček zas vyvrací zažitě představy o tom, co dokáže kukačka strávit a přežít. Rehčí kukačky také čelí značné výzvě: jak naklást do dutinového hnízda? Přednáška bude ilustrovat kukaččí biologii na řadě unikátních video-záznamů.

Jak souvisí strnadí nářečí v Čechách s invazí anglických strnadů na Zéland?

RNDr. Tereza Petrusková Ph.D., Lucie Diblíková, Pavel Pipek,
Sharina van Boheemen

Katedra ekologie, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Viničná 1594/7, 128 43 Praha

---

Nářečí se nevyskytují jen u lidí. Najdeme je i v živočišné říši a asi nejčastěji u pěvců, kteří se zpěvu učí stejně jako lidé rodnému jazyku. Nářečí strnada obecného byla objevena již v druhé polovině 19. století a jeho zpěv je zkoumán již více než sto let. Přesto ještě nedávno nebylo známo téměř nic o jeho nářečích v České republice. To se však změnilo v roce 2011, kdy byl strnad obecný vyhlášen Českou společností ornitologickou ptákem roku. Součástí této kampaně je i tradiční zapojení veřejnosti. V případě strnada se velmi rychle rozběhl projekt Nářečí českých strnadů (www.strnadi.cz), v němž byli lidé vyzýváni k pořizování nahrávek strnadiho zpěvu ve svém okolí na běžné přístroje - mobilní telefony či digitální fotoaparáty. A protože zájem byl velký, projekt nakonec běžel až do roku 2015. Za tu dobu se podařilo nasbírat téměř 4000 nahrávek pokrývajících přibližně 90 % našeho území a Česko se tak stalo z hlediska strnadiích nářečí nejlépe prozkoumanou zemí. Na tento úspěch navázaly další sesterské projekty, z nichž nejzajímavější je určitě ten zabývající se nářečím strnadů na Novém Zélandu a ve Velké Británii (www.yellowhammers.net). Jeho cílem bylo zjistit, zda a případně jak se změnila nářečí strnadů na Novém Zélandu, kam byli před více než sto lety přivezeni právě z Anglie. K velkému překvapení bylo na Zélandu nalezeno více typů nářečí než v Anglii. Nejpravděpodobnějším vysvětlením je, že tam přežila i ta nářečí, která ve Velké Británii zanikla spolu s velkým úbytkem tamních strnadů v druhé polovině minulého století. Strnad se tak osvědčil jako výborný modelový druh, na kterém v současné době probíhá celá řada projektů a některé z nich stále částečně využívají i původní nahrávky nasbírané veřejností v rámci projektu Nářečí českých strnadů.

Jaro ožívá

Sledujte přílety poslů jara – kukačky, čápa, vlhy, rorýse a vlaštovky – a zaznamenejte je na www.springalive.net. Zde si můžete prohlédnout postup jara v tabulkách a mapách, poslechnout si hlasové záznamy, zahrát si hry a načerpat další informace.

Čápi

Víte, kdy přiletěli čápi na to „vaše“ hnízdo? Kolik měli mláďat a kdy odlétli na zimu do Afriky? Pokud ano, zapiš to na cap.birdlife.cz. Pokud ne, dozvíš se to tam. Na stránce najdeš mapu čapích hnízd v ČR a další čapí zajímavosti.

(Ne)bezpečné zastávky

Pomozte zmapovat nebezpečné zastávky na zastavky.birdlife.cz, aby se pro ptáky nestaly konečnou. Na www.birdlife.cz/ptaci-a-skla se dozvíte, jak sklo správně zabezpečit proti nárazům ptáků a nezapomeňte nám poslat fotky, které mohou sloužit jako inspirace pro ostatní.

Měření průhlednosti vody v rybnících

Pro některé ptáky je základním předpokladem pro úspěšné hnízdění i dostatečná průhlednost vody. Pokud je voda zakalená, těžko najdou potravu, protože ji nevidí. Měřte průhlednost vody pomocí jednoduchého zařízení Secchiho desky a zjistěte, jak je na tom váš rybník v porovnání s ostatními na voda.birds.cz.

Rorýsi

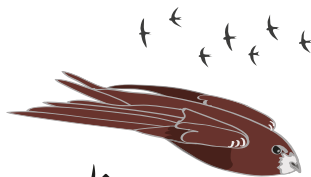
Sleduj přílety a hnízdění těchto ptačích vytrvalců a zaznamenej jejich pozorování. Zda se i tvá škola může stát rorýsí zjistíš na www.rorysi.cz/rorysiskoly

ZAZNAMÁVEJ
PŘÍLETY PTÁKŮ

www.springalive.net

POZORUJ A CHRAŇ RORÝSE

www.rorysi.cz/rorysiskoly

ZMAPUJ (NE)BEZPEČNÉ
ZASTÁVKY

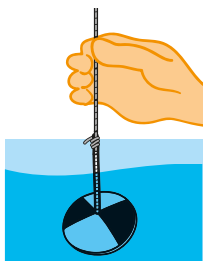
www.zastavky.birdlife.cz

SLEDUJ
ČAPÍ
HNÍZDA

www.cap.birdlife.cz

MĚŘ PRŮHLEDNOST
VODY

voda.birds.cz

ČESKÁ SPOLEČNOST
ORNITOLOGICKÁ

www.birdlife.cz